

MILITISTA VORTARETO

**ESPERANTA
FRANCA
ANGLA
GERMANA
ITALA**

UNIVERSALA ESPERANTO - ASOCIO (U.E.A.)
Heronsgate, Rickmansworth, Herts (ANGLUJO)

Eldonita de :

COMITÉ FRANÇAIS D'INFORMATION ESPERANTISTE (C.F.I.E.)
34, rue de Chabrol, PARIS X^e (FRANCUJO)

1955

	paĝo
Enkonduko.	3
Antaŭparoloj :	
1 a — de Generalo MALRAISON (Francujo)	9
2 a — de Generalo CONCARO (Italujo)	11
3 a — de Kolonelo BERNARD (Belgujo)	13
I. — Samarmilaroj.	14
II. — Unuoj kaj estroj.	15
III. — Rangoj.	17
IV. — Vestaĵoj kaj ekipaĵoj	19
V. — Armilaro.	20
VI. — Municioj kaj eksplodaĵoj	21
VII. — Pafado	23
VIII. — Optiko	26
IX. — Tereno	27
X. — Topografio kaj orientado.	29
XI. — Veturiloj.	30
XII. — Mobilizado	31
XIII. — La milito.	32
XIV. — Movmilito	35
XV. — Pozicia milito.	46
XVI. — Kirastrupo	47
XVII. — Artilerio	48
XVIII. — Pioniraro	49
XIX. — Transsendaro.	50
XX. — Sanitara servado	51
XXI. — Provizado	53

INTRODUCTION

Le premier vocabulaire militaire fut publié en 1906, en français et en espéranto, par le lieutenant Bayol, instructeur à l'école militaire de Saint-Cyr.

En 1940 et 1941 furent publiés des vocabulaires sur l'armée et sur l'aviation, entièrement en espéranto, par M. E. D. Durrant.

En 1950, le commandant Peter Clissold de la marine britannique fit paraître, en plusieurs langues, un vocabulaire sur la marine.

Le présent vocabulaire militaire, préfacé par le général Malraison (France), le général Concaro (Italie) et le colonel Bernard (École Royale militaire de Belgique) a été établi en cinq langues : Espéranto, Français, Anglais, Allemand et Italien.

Il a pour principal objet de montrer et de prouver qu'il n'y a aucune difficulté pour créer un vocabulaire spécialisé à utiliser dans le domaine militaire, comme il en existe déjà dans tous les autres domaines (sciences, métiers, tourisme, commerce, cultes, littérature, etc.), permettant aux militaires de tous grades et de toutes les nations du monde de se comprendre facilement au moyen de la langue auxiliaire universelle : l'Espéranto.

Sans doute, certains trouveront-ils que ce vocabulaire est incomplet et le nombre de langues insuffisant. Tel qu'il est, le présent travail peut, dès maintenant, rendre des services; plus tard, il pourra servir de base à un ouvrage plus important.

Peut-être s'étonnera-t-on de ne pas voir les préfaces traduites dans toutes les langues; on les a présentées seulement dans leur texte original et en espéranto; nous nous en excusons auprès des Officiers qui ont bien voulu, en les écrivant, manifester leur foi dans l'avenir de la langue internationale; mais, dans ce modeste travail, nous avons dû proportionner la partie « texte » à la partie « vocabulaire », qui est son objet principal.

ENKONDUKO

La unua militista vortareto estis publikigata en 1906, en franca lingvo kaj en esperanto, de la leŭtenanto Bayol, instuanto ĉe la militista lernejo de Saint-Cyr.

En 1940 kaj 1941 estis eldonataj armea kaj aviada terminaroj, ekskluzive en esperanto, verkitaĵoj de Sro. E. D. Durrant.

En 1950, komandanto Peter Clissold de la angla maristaro aperigis maristan terminaron en pluraj lingvoj.

Ĉi tiu militista vortareto, prezentita de generalo Malraison (Francujo), de generalo Concaro (Italujo) kaj de kolonelo Bernard (Reĝa militista lernejo de Belgujo), estas verkita en kvin lingvoj : esperanta, franca, angla, germana kaj itala.

Gia ĉefa celo estas montri kaj pruvi ke ekzistas nenia malfacilaĵo krei specialan vortaron utiligeblan en la militista medio, same kiel similaj vortaroj ekzistas en aliaj fakoj (sciencoj, metioj, turismo, komerco, religioj, literaturo... k. t. p...). Ĝi ebligas al militistoj de ĉiuj rangoj kaj ĉiuj nacioj de la mondo facile interkompreniĝi pere de la universala helplingvo Esperanto.

Verŝajne iuj opinios, ke tiu terminaro estas nekompleta, kaj la nombro de lingvoj nesufiĉa. Tia, kia ĝi estas, la ĉi tiea laboro povas de nun utili; poste, ĝi povos esti bazo de pli grava verko.

Eble kelkaj miros, ke oni ne tradukis la antaŭparolojn en ĉiujn lingvojn; ni prezentis ilin nur en la originala lingvo kaj en esperanto; ni petas pardonon de la Oficiroj, kiuj, skribante ilin, bonvolis manifesti sian fidon al la internacia lingvo; sed en tiu ĉi senpretenda laboro ni devis proporciigi la parton « teksto » kun ĝia ĉefa celo, la parto « terminaro ».

COLLABORATEURS ET CONSEILLERS

FRANCE

Intendant-Général BASTIEN du Cadre de réserve.

Lieutenant-Colonel en retraite R. LÉGER.

Lieutenant-Colonel de réserve GSPANN, Professeur d'allemand.

Commandant AGNÈS, Professeur d'anglais à l'École Supérieure de Guerre.

Capitaine Interprète de réserve AGOURTINE.

Capitaine d'État-Major de réserve ROUGETET.

GRANDE-BRETAGNE

M. E.-D. DURRANT, Secrétaire de la « British Esperantist Scientific Association ».

Capitaine K. SMITH-SIMPSON.

Lieutenant B. LESLIE.

Lieutenant I. LESLIE.

Lieutenant J.-W. LESLIE.

ALLEMAGNE

Dr. HERRMANN, Juge en Chef de tribunal de première instance.

ITALIE

Ingénieur Docteur E. APROSIO (Lieutenant-Colonel).

BRÉSIL

Commandant breveté GERALDO PADUA, Professeur à l'École d'État-Major de Rio de Janeiro.

NOUVELLE-ZÉLANDE

Commandant H.-W. PETERSEN, du régiment de la Nouvelle-Zélande (en Malaisie).

KUNLABORANTOJ KAJ KONSILANTOJ

FRANCUJO

- Generalo-Intendantato BASTIEN de la Rezerva Generalaro.
Emerita Subkolonelo R. LÉGER.
Rezerva Subkolonelo GSPANN, Profesoro de germana lingvo.
Majoro AGNÈS, Profesoro de angla lingvo ĉe la Supera Milita
Lernejo.
Rezerva Interpretista kapitano AGOURTINE.
Rezerva Stabkapitano ROUGETET.

BRITUJO

- Sro. E.-D. DURRANT, Secretario de la Brita Esperantista
Scienca Asocio.
Kapitano K. SMITH-SIMPSON.
Leŭtenanto B. LESLIE.
Leŭtenanto I. LESLIE.
Leŭtenanto J.-W. LESLIE.

GERMANUJO

- Dro. HERRMANN, Ĉefjuĝisto de unua instanco.

ITALUJO

- Dro. Inĝeniero E. APROSIO (Subkolonelo).

BRAZILO

- Stabdiplomita Majoro GERALDO PADUA, Profesoro ĉe la Stab-
lernejo de Rio de Janeiro.

NOV-ZELANDO

- Majoro H.-W. PETERSEN, de Nov-Zelanda regimento (en
Malajlando).

PREMIÈRE PRÉFACE :
du Général MALRAISON (France).

Enfin!... Des hommes de bonne volonté ont œuvré pour mettre sur pied le premier vocabulaire moderne de termes militaires en *espéranto*.

Combien nécessaire, combien indispensable même était ce vocabulaire.

La stratégie est un art, on peut en discuter, mais elle est l'apanage de quelques rares très hautes autorités. La tactique par contre est une science et une science exacte. Quoique en perpétuelle évolution, comme toute science d'ailleurs, elle repose sur des bases immuables et précises. Chaque mot, dans un ordre d'opération, a une valeur propre, une signification étroitement définie.

Se tromper dans une traduction ou simplement faire de l'à peu près est un crime! Car pareille manière d'agir se solde par le sacrifice inutile de milliers de vies humaines.

Alors? ... Et bien, il nous faut un véritable dictionnaire précis, véritable Littré, donnant très exactement, en une langue commune comprise par tous, la signification, sans discussion possible, des termes militaires de nombreuses langues courantes.

Même entre officiers parlant la même langue, les mêmes mots peuvent répondre à des concepts nettement différents, je n'en veux pour preuve qu'un incident au cours d'un congrès international d'Officiers de Réserve.

Nos amis belges ont parlé d'un « rappel des réservistes » ce qui pour nous français signifie la mobilisation totale des réservistes. Nos amis pensaient simplement à une venue sous les drapeaux de certains réservistes en vue d'une période d'instruction. Pareille opération correspond pour nous à une « convocation de réservistes ».

Que se passerait-il dans une armée de coalition ou dans une armée européenne intégrée si un vocabulaire, si, bien mieux, un véritable dictionnaire très précis, ne nous indiquait la valeur exacte des termes militaires des différentes nationalités, valeur exprimée en une langue commune « *l'espéranto* »?

Les membres du S. H. A. P. E. qui travaillent chaque jour ensemble, peuvent, sans doute, se comprendre assez exactement, mais dans des Unités composées d'éléments d'active et de réserve, parlant 6, 8 voire 10 langues différentes, comment arriver à se comprendre?

Le capitaine Agourtine et ses amis ont commencé à débroussailler le problème. Qu'ils soient félicités, je dirais même qu'ils soient bénis pour cette œuvre initiale de compréhension entre gens qui ont le culte de la liberté, entre gens qui se sont voués corps et âmes à la défense d'une civilisation millénaire et si profondément humaine.

Général Georges MALRAISON,
du Cadre de Réserve, Ancien chef de Mission à l'étranger.

UNUA ANTAŬPAROLO : de Generalo MALRAISON (Francujo).

Fine ... Bonvoluloj laboris por starigi la unuan modernan vortareton de la militistaj terminoj en esperanto.

Kiel necesa, kiel nepre estis tia vortareto.

Strategio estas arto, pri tio oni povas diskuti, sed ĝi apartenas al kelkaj, ne multaj, tre altrangaj armeaj estroj. Taktiko, kontraŭe, estas scienco, ekzakta scienco. Kvankam ĝi senĉese evoluadas, kiel ĉiu ajn scienco ĝi sidas sur senŝanĝaj, precizaj bazoj. Ĉiu vorto en operaciordono havas propran valoron, strikte difinitan sencon.

Fari tradukon eraran, aŭ nur proksiman, estas krimo! Ĉar el tia procedo rezultas ofero de miloj da homaj vivoj.

Kion do?... Nu, ni bezonas veran vortaron precizan, veran Littré, kiu tre ekzakte montru, en lingvo komuna kaj komprenata de ĉiuj, la nepre nediskuteblan sencon de la militistaj terminoj de multaj uzataj lingvoj.

Eĉ inter oficiroj parolantaj saman lingvon, samaj vortoj povas respondi al diferencaj konceptoj; por pruvi tion, sufiĉas freŝdata okazaĵo, ĉe internacia Kongreso de Rezervaj Oficiroj. Niaj belgaj amikoj parolis pri « Mobilisation totale des réservistes ». Niaj amikoj celis nur « venue sous les drapeaux » de iuj rezervistoj, por instrua periodo, kion oni nomas « convocation de réservistes ».

Kio okazus en koalicia armeo, aŭ en unuigita eŭropa armeo, se vortareto, aŭ se, prefere, vera vortaro tre preciza ne montrus la ekzaktan signifon de la militistaj terminoj ĉe la diversaj nacioj, valoron esprimitan en unu komuna lingvo : « L'Esperanto »?

La membroj de S. H. A. P. E., kiuj kunlaboras ĉiutage, povas sufiĉe ekzakte interkompreniĝi, sed en grupoj konsistantaj el elementoj de aktivaj kaj rezervaj armeoj parolantaj 6, 8, eĉ 10 malsamajn lingvojn, kiamaniere oni interkompreniĝos?

Kapitano Agourtine kaj liaj amikoj komencis malkonfuzi la problemon. Ili estu gratulitaj, mi eĉ diru : ili estu benitaj pro tiu unua paŝo al interkompreniĝo inter homoj, kiuj kultas al la libero, inter homoj, kiuj senrezerve sin dediĉis al defendo de miljara kaj ĝisfunde humana civilizo.

Generalo Georges MALRAISON,
*de la Rezerva Generalaro,
Eksmisiestro eksterlande,*

diplomita per la « Atesto pri lernado » ekde julio 1908.

SECONDA PREFAZIONE :
del Generale CONCARO (Italia).

Durante l'ultima guerra ho partecipato, con il Corpo Italiano di Liberazione, alle operazioni svolte da cinque nazioni, ed ho potuto constatare che l'uso di più lingue ha dato luogo a molti inconvenienti che sono stati assai nocivi specialmente nelle relazioni fra i vari comandi.

Tale esperienza mi ha convinto che l'adozione di una lingua comune nelle Forze Armate Occidentali — destinate ad operare sotto un unico Comando — deve considerarsi come un provvedimento che si impone per la grande importanza che ha nella efficienza complessiva delle forze stesse, poiché ne favorisce l'affiatamento che è fattore essenziale della cooperazione.

Non v'è dubbio che la lingua che meglio si presta a tale scopo è l'Esperanto, in quanto molto più facile di qualsiasi lingua nazionale, assai preciso e di alto rendimento.

Alcuni Ufficiali Esperantisti di varie nazioni (uno è italiano) hanno compilato, in encomiabile collaborazione, questa preziosa pubblicazione di terminologia militare in Esperanto che ha lo scopo di facilitare la pratica applicazione di tale lingua nel campo militare.

Essi, che generosamente si sono prodigati per contribuire alla migliore organizzazione del complesso militare occidentale, meritano il più vivo plauso per il poderoso lavoro compiuto, e per l'alta finalità della loro opera.

CONCARO Alberto,
*Generale della Riserva dell'Esercito
Italiano.*

DUA ANTAŬPAROLO :
de Generalo CONCARO (Italujo).

Dum la lasta milito mi partoprenis, kun la Itala Korpuso de Liberigo, movojn faritajn de kvin aliancaj nacioj, kaj mi povis konstati, ke uzado de pluraj lingvoj okazigis multajn maloportunaĵojn, speciale malutilajn en la rilatoj inter la komandantaroj.

Tiu sperto konvinkis min, ke alpreno de komuna lingvo ĉe la Okcidentaj Armitaj Fortoj — destinataj por agadi sub unika komando — devas esti konsiderata kiel nepra rimedo. Ĝi trudas sin, ĉar, faciligante la komunan ekzercadon de la trupoj, fundamenta faktoro de la alianca agado, ĝi ludas gravan rolon por fina efiko de la Fortoj de N. A. T. O.

Sen ia dubo, la plej taŭga lingvo por tiu celo estas Esperanto, pli facila ol iu ajn nacia lingvo, sufiĉe preciza kaj alte efika.

Kelkaj esperantistaj oficiroj de diversaj landoj (el kiuj unu Italo) redaktis, en laŭdinda kunlaborado, ĉi tiun ŝatindan eldonon de militista terminaro en Esperanto, kiu celas faciligi la praktikan aplikon de Esperanto en la militista fako.

Tiuj oficiroj, kiuj sindoneme klopodis por kontribui al pli bona organizado de la okcidenta militista komplekso, meritas plej viglajn laŭdojn pro la gravega laboro farita kaj pro la alta intenco de sia verko.

Albert CONCARO
Rezerva Generalo de la Itala Armeo.

TROISIÈME PRÉFACE :
du Colonel BERNARD (Belgique).

Le vocabulaire militaire en Espéranto répond à une impérieuse nécessité du moment. Félicitons chaleureusement ses auteurs et souhaitons que les autorités responsables se montrent compréhensives. Car aujourd'hui, bien plus qu'hier, s'impose une langue internationale simple et précise.

A l'heure actuelle nous ignorons quel est l'avenir de l'armée européenne, mais il est certain que des armées de langage différent sont appelées à servir côte à côte, sous un commandement combiné.

Nous savons par expérience, ayant servi à S. H. A. P. E. en 1944, que la collaboration militaire anglo-américaine fut excellente à cause de l'identité de langage des deux peuples. Mais nous connaissons aussi les difficultés du front d'Italie avec des armées combattantes de cinq langues différentes.

L'Espéranto est la solution simple de ce problème apparemment compliqué. Tellement simple qu'on s'étonne qu'elle n'ait pas encore été imposée.

Henri BERNARD,
Professeur à l'École Royale Militaire de Belgique,
Colonel de réserve du Génie,
breveté, Ingénieur Civil.

TRIA ANTAŬPAROLO :
de Kolonelo BERNARD (Belgujo).

La militista vortareto en Esperanto respondas al nuntempa nepra neceso. Ni varme gratulu la aŭtorojn kaj ni deziru, ke la prirespondaj estroj montriĝu larĝideaj. Ĉar hodiaŭ, multe pli ol hieraŭ, trudiĝas internacia lingvo, simpla kaj preciza.

En la nuna momento ni ne konas la estontan strukturon de la Eŭropa Armeo, sed estas certe, ke armeoj kun malsamaj lingvoj devos obei al miksdevena estraro.

Oficinte ĉe S. H. A. P. E. en 1944, mi laŭsperte scias, ke la militista kunlaborado brita-usona estis bonega pro identeco de lingvo ĉe ambaŭ popoloj. Sed mi ankaŭ konas la malfacilaĵojn sur la itala fronto, kie la militantaj armeoj parolis kvin malsamajn lingvojn.

Esperanto estas la simpla solvo de tiu ŝajne malsimpla problemo. Tiel simpla, ke oni miras, ke ĝi ankoraŭ ne estas trudita.

Henri BERNARD,
*Profesoro de la Reĝa
Militista Instituto de Belgujo,
Pionira Kolonelo en la Rezerva Armeo,
diplomita, Civila Inĝeniero.*

Esperanta	Franca	Angla	Germana	Itala
I — <i>Samarmilaroj</i>	I — <i>Les Armes</i>	I — <i>Armed forces</i>	I — <i>Die Waffen-</i> <i>gattungen</i>	I — <i>Le Armii</i>
terarmeo	l'armée de terre	ground forces	das Heer	l'esercito
<i>Infanterio</i>	<i>l'Infanterie</i>	<i>Infantry</i>	<i>die Infanterie</i>	<i>la Fanteria</i>
infanteriano	fantassin	infantryman	Schütze	il fauto
grenadisto	grenadier	grenadier	Grenadier	granatiere
ĉasisto	chasseur	light infantryman	Jäger	bersagliere
<i>Kavalerio</i>	<i>la Cavalerie</i>	<i>Cavalry</i>	<i>die Kavallerie</i>	<i>la Cavalleria</i>
kavaleriano	cavalier	cavalryman	Reiter	cavaliere
<i>Artillerio</i>	<i>l'Artillerie</i>	<i>Artillery</i>	<i>die Artillerie</i>	<i>l'Artiglieria</i>
artilieriano	artilleur	gunner	Kanonier	artigliere
<i>Kirastrupo</i>	<i>l'Arme blindée</i>	<i>Armoured corps</i>	<i>die Panzerwaffe</i>	<i>Le Truppe blindate</i>
kirastrupano	cavalier blindé	armoured corps	Panzerschütze	carrista
<i>Pioniraro</i>	<i>le Génie</i>	<i>Engineers</i>	<i>die Pioniere</i>	<i>il Genio</i>
pioniro	pionnier	pioneer	Pionier	geniere
<i>Transsendaro</i>	<i>les Transmissions</i>	<i>Signals corps</i>	<i>die Nachrichten-</i> <i>truppe</i>	<i>Trasmissioni</i>
telefonisto	téléphoniste	telephone opera- tor	Fernsprecher	telefonista
radiisto	radio	radio operator	Funker	marconista
<i>Transportilaro</i>	<i>le Train</i>	<i>Transportation</i> <i>corps</i>	<i>die Fahrtruppe</i>	<i>Servizio trasporti</i>
kondukisto	conducteur	driver	Fahrer	conducente
<i>Sanilara serbado</i>	<i>le Service de santé</i>	<i>the Medical corps</i>	<i>der Sanitätsdienst</i>	<i>il Servizio di sa-</i> <i>nità</i>
flegisto	infirmier	medical orderly	Sanitäter	infermiere

Esperanta	Franca	Angla	Germana	Itala
II — <i>Unuoj kaj estroj</i>	II — <i>Unités et chefs</i>	II — <i>Units and Commanders</i>	II — <i>Einheiten und Führer</i>	II — <i>Unità e capi</i>
grupo	groupe	section	Gruppe	gruppo
plotono	section	platoon	Zug	plotone
kompanio	compagnie	company	Kompanie	compagnia
bataliono	bataillon	battalion	Bataillon	battaglione
regimento	régiment	regiment	Regiment	reggimento
brigado	brigade	brigade	Brigade	brigata
divizio	division	division	Division	divisione
korpuso	corps d'armée	corps	Armeekorps	corpo d'armata
armeo	armée	army	Armee	armata
grupo da armeoj	groupe d'armées	army group	Heeresgruppe	gruppo di armate
grupeto	équipe	team	Trupp	squadra
taĉmento	détachement	detachment	Abteilung	distaccamento
trupunuoj	corps de troupe	administratively self-contained regiment	Truppenteil	corpo di truppa
formacio	formation	formation	Truppenteil	formazione
ŝtupo	échelon	echelon	Staffel	scaglione
estro	chef	leader, commander	Führer	comandante
plotonestro	chef de section	platoon leader	Zugführer	comandante di plotone
kompaniestro	commandant de compagnie	company commander	Kompanieführer	comandante di compagnia
komandanto	commandant	field officer	Kommandeur	comandante

Postskribo :

— AKIREBLA :	}	<i>Universala Esperanto-Asocio</i> (U E A).
— EN VENTE :		Heronsgate, Rickmansworth, Herts. (ANGLUJO).
— ON SALE :		kaj
— ERHÄLTLICH :		<i>Union Espérantiste Française</i> (U E F).
— IN VENDITA :		34, rue de Chabrol Paris, X ^e (FRANCUJO).